

Cooperació catalana

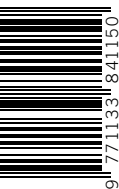
Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Juny 2022

Any 42è

PVP 3,00 €

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Yoga Alegre, espiritualitat i cooperativisme

Pàg. 10

Marina Garcés:
«El capitalisme també
col·labora»

Pàg. 13

Economia per la vida,
Cessió d'ús: cada dia més
projectes d'habitatge

Pàg. 17

Premis ES 2021,
Qualitat democràtica de
les cooperatives

Pàg. 21

Salut laboral per a persones i organitzacions.

Transformem el nostre entorn mitjançant aportacions de caràcter social amb la fórmula cooperativa com a motor de canvi.

- Integració de la prevenció de riscos laborals, des de la proximitat i la implicació.
- El BenEstar de les persones, el motor de l'Economia.

Confiança

Comunitat

Coneixement

SelPrA
sepra.coop

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arç Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

arç
COOPERATIVA

www.arc.coop

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Josep Edo, Agnès Giner, Carla Liébana, Xavi Palos, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Àlex Romaguera, Quim Sicília, Jordi Via i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Yoga Alegre, SCCL.

Disseny, maquetació i impressió: L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

Edició impresa: ISSN 1133-8415.

Edició digital: ISSN 2696-9386.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Alex Ferré.

05

EDITORIAL

El sistema de finances ètiques i la transició ecosocial

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Monogràfic formatiu "Les comunitats energètiques i les cooperatives", sorgit del primer Cafè Cooperatiu. *Confederació de Cooperatives de Catalunya*

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Yoga Alegre, espiritualitat i cooperativisme. *Carme Giménez*

13

L'ENTREVISTA

Marina Garcés.
Josep Comajoan

17

ECONOMIA PER LA VIDA

L'habitatge cooperatiu en cessió d'ús com a mecanisme per fer front a l'ús especulatiu del sòl. *Glòria Rubio*

21

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2021

La qualitat democràtica a l'economia social i solidària d'escala. *Raimon Carreras*

24

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Alternatives socials i solidàries al sud d'Europa i l'Amèrica llatina. *Jordi Estivill*

26

RESSENYA

Moltes lliçons d'història social i col·lectiva. *Llorenç Ferrer*

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Alex Ferré Pallach

(Barcelona, 1993), historiador

El cooperativisme com a model econòmic ja és, en la seva totalitat, atractiu.

El que em crida més l'atenció del cooperativisme és que es tracta d'una proposta alternativa i transformadora, realista i pragmàtica per canviar les dinàmiques indesitjables del sistema capitalista imperant.

El que no em convenç del cooperativisme

és el fet que, si realment es vol una transformació radical, aquesta haurà d'anar acompanyada d'una reformulació de la nostra forma de vida, la qual cosa no sembla que es pugui produir a curt o mitjà termini. És a dir, el cooperativisme per desenvolupar-se i adquirir tot el seu veritable potencial

transformador hauria d'anar acompanyat de molts altres canvis (econòmics, polítics, socials i culturals) que no es donaran fins que la societat tingui realment interioritzada la necessitat real d'aquesta transformació.

El cooperativisme en si mateix no és una utopia,

de fet, al llarg de la seva història les experiències cooperativistes han existit i han funcionat prou bé. Ara bé, el que sí que és utòpic és la pretensió del moviment cooperativista de creure que ell sol podrà exportar el seu model a tota la societat, sense l'ajuda d'altres agents econòmics i socials necessaris per a aquesta comesa.

El sistema de finances ètiques i la transició ecosocial

A propòsit de la recent celebració a Barcelona de la conferència anual de la Federació Europea de Banca Ètica i Alternativa (FEBEA) (<https://febea.org>), que ha tractat sobre el treball de les finances ètiques amb l'economia social i solidària per tal de “fomentar un creixement inclusiu i mediambientalment sostenible”, és convenient destacar les finalitats del sistema de finances ètiques (bancari, parabancari i assegurador), la seva pertinença a l'economia social i solidària i el paper cabdal que pot tenir en el foment i el suport a la transició ecosocial.

Tot reconeixent i discutint una certa ambigüitat, explicable per l'heterogeneïtat de la seva base social, tal com descriu la mateixa FEBEA, el sistema de finances ètiques es compromet a impulsar la inclusió social, el desenvolupament sostenible, el desenvolupament de l'economia social i l'emprenedoria social, conscienciant, alhora, la ciutadania sobre el paper dels diners i el fracàs de l'economia a partir d'enfocaments a curt termini i el benefici econòmic monetari com a únics objectius.

Molt més clara i explícita és l'afirmació de la pertinença del sistema de finances ètiques a l'economia social i solidària per part de les organitzacions del país que formen part de l'organització europea

(Coop57 i Fiare Banca Ètica) quan defensen que el sistema de finances ètiques ha de ser un mitjà per transformar la societat basat en l'aplicació dels valors cooperatius de l'economia social i solidària, és a dir, al servei de les necessitats de les persones, la distribució equitativa de la riquesa generada, la gestió democràtica i participativa, i la incorporació a la seva activitat de criteris de sostenibilitat social i ambiental, i quan afirmen que només l'aplicació pràctica d'aquests criteris garanteix que s'ajustin al seu paper d'instruments estructuralment transformadors.

És a partir d'aquesta consideració i del seu desplegament, que el sistema de finances ètiques pot esdevenir part essencial d'una transició ecosocial orientada al suport de projectes de base que generin comunitats autodependents, que fomentin activitats productives socialment útils i que modifiquin substancialment les lògiques de producció i de consum hegemòniques.

I tant de bo el sistema de crèdit cooperatiu compromès honestament amb els objectius de desenvolupament sostenible també incorpori com a prioritat estratègica el suport a una transició ecosocial indispensable per tal de minimitzar les conseqüències de la crisi sistèmica i els riscs de col·lapse al qual estem sotmeses.

FOTO: Inauguració de la conferència anual de la FEBEA a Barcelona, el 23 de maig. FEBEA.

LA BANCA ÈTICA EUROPEA ES REUNEIX A BARCELONA

El passat 23 de maig es va reunir a Barcelona el sector de la banca ètica europea per reflexionar sobre com afrontar els reptes de futur del sector i continuar donant suport a projectes transformadors davant el canviant context econòmic actual. El sector, representat per la Federació Europea de Banca Ètica i Alternativa (FEBEA), que agrupa una trentena d'institucions financeres de disset països europeus, va celebrar la seva conferència anual posant l'accent en el paper de suport a l'economia social europea. La trobada va ser organitzada per la Fundació Finances Ètiques i Fiare Banca Ètica.

L'acte, inaugurat pel president de FEBEA, Pedro M. Sasía; la presidenta del Grup Banca Ètica, Anna Fasano, i l'alcalde de Barcelona, Ada Colau, va reflexionar "sobre els reptes a què s'enfronten els actors de les finances ètiques en el canviant context social i polític i el seu paper de suport a l'economia social europea". Amb el nom de "Més enllà del crèdit: El treball de les finances ètiques amb l'economia social per a un creixement inclusiu i mediambientalment sostenible", va aplegar a les instal·lacions de Barcelona Activa uns dos-cents professionals del sector de països com França, Bèlgica, Suïssa, Irlanda, Regne Unit, Grècia, Noruega, etc.

La conferència va incloure diverses taules rodones on es va parlar, entre d'altres, del suport de les polítiques públiques a l'economia social i les finances ètiques i d'eines de finançament innovadores o bones pràctiques en eines no financeres que van més enllà del crèdit.

Les últimes xifres recollides per diversos estudis posen de manifest el creixement de les finances ètiques als darrers anys.

+ info: www.finanzaseticas.net, www.fiarebancaetica.coop/ca, www.febearg

Cooperatives europees per Ucraïna

El conflicte a Ucraïna ha provocat la pèrdua de moltes vides i el desplaçament de més de 6 milions de persones refugiades fora del país, a part de més de 7 milions de desplaçades internes. Les cooperatives ucraïneses van haver d'adaptar ràpidament les seves operacions dins i fora del país.

De la mateixa manera, les associacions de cooperatives europees han protagonitzat un moviment de solidaritat sense precedents, de diverses maneres. Per aquest motiu Cooperatives Europe va obrir des del principi de la guerra una pàgina en la qual fan un seguiment de totes les iniciatives en suport del poble ucraïnès, i la van actualitzant.

Les accions dutes a terme de moment per part de les associacions cooperatives europees configuren una llarga llista i provenen de cooperatives de Dinamarca, Finlàndia, França, Alemanya, Itàlia, Israel, Polònia, Suècia, Regne Unit i, per descomptat, de les organitzacions cooperatives d'Ucraïna, COOP Ukraina i altres.

Trobareu la llista i més informació a: www.coopseurope.coop/coops-for-ukraine

125 ANYS DE MUTUALISME

La Federació de Mutualitats de Catalunya compleix 125 anys i ho va celebrar durant el mes de maig amb un seguit d'activitats, que van culminar en un acte el dia 26 al Museu Frederic Marés amb les entitats més representatives de l'economia social. Del 17 al 27 de maig es va poder visitar l'exposició "Mutualitats, territori, solidaritat, persones" al Palau Robert. A més, s'ha publicat el llibre *Mutualisme, territori, solidaritat, persones. 125 anys amb la Federació de Mutualitats de Catalunya*.

+ info: www.mutualitats.cat

L'EXPOSICIÓ “CATALUNYA, TERRA COOPERATIVA” ARRIBA A CALAF

L'exposició “Catalunya, terra cooperativa” es podrà visitar entre el 2 i el 20 de juny al Centre Cultural i Social Carmen Arrojo Maroto, de Calaf. Aquesta mostra és una oportunitat per fer un recorregut per la història cooperativa de Catalunya, per saber d'on venim, on som i cap on encarar el futur; i així reivindicar les experiències cooperatives passades i poder-les prendre de referència en el nostre present i futur, mostrant com el cooperativisme va ser, és i pot ser una alternativa útil i vàlida per transformar la societat.

Anteriorment, l'exposició va fer parada a la Fira Litoral, el punt de trobada anual de la cultura i el pensament crític, durant el 21 i 22 de maig. Posteriorment, va viatjar cap al claustre del Santuari del Miracle a Riner, amb motiu de la inauguració de l'Espai Cooperatiu de Territori de Masies i l'Arada Creativitat Social.

“Catalunya, terra cooperativa” és una exposició realitzada per la Fundació Roca Galès i el Museu d'Història de Catalunya que traça un recorregut per la història del cooperativisme en territori català a través de les experiències passades i presents dels diversos sectors cooperatius. Actualment, està voltant per tot el país en un format reduït.

Si esteu interessades a portar l'exposició a la vostra població o entitat podeu demanar informació a: biblioteca@rocagales.cat.

La Fundació Roca Galès i CoopCamp convoquen la 3a edició dels Premis de cooperativisme per a instituts del Camp de Tarragona

PREMIS DE COOPERATIVISME PER INSTITUTS DEL CAMP DE TARRAGONA

Període de presentació de les candidatures:
fins al 17 de juny de 2022

Els premis estan dirigits a l'alumnat de 4t d'ESO, de batxillerat i de cicles formatius de grau mitjà i superior.

Amb l'objectiu de despertar l'interès sobre projectes cooperatius entre la població més jove, la Fundació Roca Galès i l'Ateneu cooperatiu CoopCamp convoquen, per tercer any consecutiu, els Premis als millors treballs sobre cooperativisme per a instituts del Camp de Tarragona.

Els premis volen reconèixer treballs, preferentment basats en casos reals, que facin referència al món cooperatiu del Camp de Tarragona i que, per la seva importància, originalitat, implicacions o aportacions, mereixen ser reconeguts especialment.

Els treballs han d'haver estat supervisats per un/a professor/a o tutor/a de la institució educativa on estigui matriculat/da l'estudiant, d'acord amb la normativa dels centres respectius. El treball haurà d'estar redactat en català.

Els premis als millors treballs estan valorats en 200 €, que rep l'estudiant, i es materialitzen en vals de compra de l'economia social i solidària del Camp de Tarragona. A més a més, el centre educatiu a què pertanyi l'estudiant rebrà un premi en vals de compra valorat en 100 € per a l'economia social i solidària del Camp de Tarragona, una subscripció anual gratuïta a la revista *Cooperació Catalana* i un exemplar de les dues últimes biografies de cooperativistes editades per la Fundació Roca Galès.

Els centres educatius dels autors/es dels treballs que quedin en segona i tercera posició rebran una subscripció anual gratuïta a la revista *Cooperació Catalana* i un exemplar de les dues últimes biografies editades per la Fundació Roca Galès.

Podeu presentar les vostres candidatures fins al 17 de juny de 2022.

+ info i bases convocatòria: www.rocagales.cat i www.coopcamp.cat

CONVENI EDUCATIU PER L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

El Conveni Educatiu per l'Economia Social i Solidària, impulsat per l'Ajuntament de Terrassa, està adreçat a centres educatius i entitats i té com a objectiu la incorporació de continguts relacionats amb l'economia social i solidària a l'acció educativa dels centres.

El passat 17 de maig el govern municipal va fer una crida als centres educatius de Terrassa a sumar-se al Conveni Educatiu per l'Economia Social i Solidària, en el marc d'una jornada adreçada als centres d'ensenyament de la ciutat per donar a conèixer el conveni. Per adherir-s'hi, només cal omplir un formulari com a pas previ a la signatura.

Entenent que l'economia social i solidària (ESS) és una de les millors eines de desenvolupament local, l'Ajuntament de Terrassa es va dotar el 2019 del Pla Estratègic de l'Economia Social i Solidària de Terrassa (PEESST). El Conveni Educatiu per l'ESS, que s'emmarca en aquest pla estratègic, té el seu origen en la iniciativa d'un grup de docents de la ciutat de Terrassa que, el curs 2017-18, va impulsar un marc de treball formal amb tots els agents que treballen per promoure l'economia social i solidària.

El conveni posa a disposició dels centres diferents eines per ajudar a treballar col·laborativament l'ESS, com per exemple, un espai virtual per compartir eines i dotar de recursos, trobades intercentres, actuacions de difusió i sensibilització a centres educatius municipals, tallers i formacions per a l'alumnat, formacions per a docents orientades a la divulgació de l'ESS i l'economia del bé comú o la participació en les activitats del programa terrassacooperativa.cat, entre d'altres.

Actualment formen part del conveni cinc centres educatius de Terrassa, així com les entitats Xarxa d'Economia Solidària de Terrassa (XES), Associació Camp de l'Energia del Bé Comú de Terrassa i Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental.

Els centres interessats a adherir-se al conveni ho poden fer a través del formulari que trobareu a: www.terrassa.cat/ca/conveni-ess

+ info: www.xes.cat, www.ebcterrassa.blogspot.com, www.ateneucooperatiuvalles.org

100a. Diada Internacional de les Cooperatives: "Les cooperatives construeixen un món millor"

El proper dissabte 2 de juliol, les cooperatives d'arreu del món celebraran la 100a Diada Internacional de les Cooperatives (DiadaCoop) amb l'eslògan de "Les cooperatives construeixen un món millor".

Les cooperatives responen a la crida a despertar del secretari general de les Nacions Unides, Antonio Guterres, que va advertir que el món està "al caire d'un abisme i es mou en la direcció equivocada", i que "per restaurar la confiança i inspirar esperança, necessitem cooperació, diàleg i comprensió". Des de fa gairebé dos segles, les cooperatives han anat en aquesta direcció.

L'Aliança Cooperativa Internacional convida les persones cooperadores de tot arreu a difondre el missatge sobre com el model d'empresa cooperativa està centrat en les persones i inspirat en els valors cooperatius de l'autoajuda, l'autorresponsabilitat, la democràcia, la igualtat, l'equitat i la solidaritat i els valors ètics de l'honestedat, l'obertura, la responsabilitat social i la cura dels altres, i està construint un món millor.

Operant arreu del món i en molts sectors econòmics diferents, les cooperatives han demostrat ser més resistents a les crisis que la mitjana. Afavoreixen la participació econòmica, la lluita contra la degradació mediambiental i el canvi climàtic, generen bons llocs de treball, contribueixen a la seguretat alimentària, mantenen el capital financer dins de les comunitats locals, construeixen cadenes de valor ètic i, millorant les condicions materials i la seguretat de les persones, contribueixen a una pau positiva.

Més informació: www.ica.coop

MONOGRÀFIC FORMATIU “LES COMUNITATS ENERGÈTIQUES I LES COOPERATIVES”, SORGIT DEL PRIMER CAFÈ COOPERATIU

Àrea de Comunicació
Confederació de Cooperatives de Catalunya
@CooperativesCAT

Promocionar l'educació i la formació cooperativa és un dels eixos estratègics que desenvolupem des de la Confederació de Cooperatives de Catalunya. Amb l'objectiu de seguir generant coneixement, la Secció de Dret Cooperatiu i de l'Economia Social de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB) i la Confederació de Cooperatives de Catalunya coorganitzem cada dos mesos un acte col·legial anomenat *Cafè Cooperatiu*. El Cafè Cooperatiu pretén impulsar la difusió del contingut tractat a cada sessió, per tal d'ajudar a difondre el model cooperatiu entre els advocats i advocades membres del col·legi, les persones cooperativistes i la societat en general.

El passat mes de març es va celebrar el primer Cafè Cooperatiu, que va tractar sobre les comunitats energètiques i les cooperatives. La sessió va comptar amb la participació de Salomé López Ramos, advocada especialista en dret de l'energia i vocal de la Secció de Dret Cooperatiu de l'ICAB; i Lluís Gonzaga Laguna Cano, advocat, jurista i vocal de la Secció de Dret Ambiental de l'ICAB; i va estar moderada per Cristina R. Grau López, presidenta de la Secció de Dret Cooperatiu i de l'Economia Social de l'ICAB.

L'emergència climàtica, provocada per l'ús intens de combustibles fòssils i l'alliberament de grans quantitats de gasos d'efecte d'hivernacle, requereix canvis de gran abast. La reflexió sobre l'ús, la gestió i el consum de l'energia ha obert la porta a propos-

tes de canvi de model energètic des de tots els àmbits. Des de fa temps, les iniciatives de la ciutadania intervenen directament en el sector energètic, molt abans que aparegués la normativa europea sobre les comunitats energètiques.

El Cafè Cooperatiu va analitzar aspectes com els avantatges econòmics i ambientals de les comunitats energètiques, les diferències entre una comunitat d'energies renovables i una comunitat ciutadana d'energia, les normatives que regeixen aquestes experiències i com el cooperativisme representa una oportunitat per empoderar la ciutadania en l'autogestió de l'energia.

Les més de 70 persones que es van connectar al Cafè Cooperatiu van participar molt activament a la sessió plantejant preguntes sobre temes o casos concrets sobre els quals, a vegades, la normativa encara no és gaire clara o és poc coneguda. Amb el contingut d'aquella sessió s'ha elaborat un monogràfic formatiu que es pot consultar al web de la Confederació de Cooperatives de Catalunya¹.

El segon Cafè Cooperatiu es va dur a terme el 27 de maig i va tractar les competències del Centre de Mediació, Arbitratge i Conciliació (CMAC). Aquest organisme té com a finalitat intentar l'acord directe entre empresaris i persones treballadores en les seves controvèrsies abans d'interposar una demanda judicial als jutjats del social o magistratures de treball. Ben aviat, es podrà consultar el monogràfic formatiu d'aquesta jornada.

1. <https://cooperativescatalunya.coop/projectes/cafe-cooperatiu>

Yoga Alegre, espiritualitat i cooperativisme

Al capdamunt de la vila de Gràcia (Barcelona), trobem el taller de Yoga Alegre, que pren el nom del carrer on es troba, un espai diàfan, amb molta claror i amb activitat continuada. Arribem en el moment que comença una classe. La gent va entrant, es descalça, es canvia i agafa l'estora. A fora de la sala, ara ja tot són xiuxiuejos, i de tant en tant se sent el dring del bol cantador.

Carme Giménez
L'Apòstrof, SCCL
@apostrof_coop

Yoga Alegre és una cooperativa integral, de sòcies treballadores, col·laboradores i usuàries.

Miguel Rendón, membre de Yoga Alegre, ens explica que la cooperativa és, una mica, conseqüència del període de pandèmia. L'associació que la va precedir va haver de tancar uns quants mesos, i després va reobrir amb poc èxit, sobretot a conseqüència de la por davant dels rebrotos de covid. De tres professores que tenia, només en va quedar una, i les classes virtuals no van aconseguir revifar l'activitat. Va ser aleshores quan unes quantes persones, professores i usuàries, van proposar-se de garantir la seva continuïtat i es van començar a organitzar.

“La nostra és una cooperativa integral –afegeix en Miguel–. En formem part tant persones sòcies treballadores com col·laboradores, a més de les usuàries”. La tasca inicial va ser, per tant, reunir la gent que havia de formar-ne part, que s'hi impliqués, és a dir, un mínim de deu persones per a la branca de consum i dues més per a la branca de treball. Aquest procés va comportar, a més,

una mena de relleu generacional, perquè n'han acabat formant part algunes mestres veteranes i també d'altres que tot just s'havien acabat de formar. Finalment, es van constituir amb tretze persones sòcies.

“Vam obrir el març de 2021 i, a poc a poc, va anar venint gent, no gaire –ens comenta Mariona Montaña, una altra de les sòcies–. I així vam estar uns quants mesos, amb uns ingressos justos, que donaven per cobrir les despeses de lloguer, notaris, publicitat i subministraments, però no els sous. Aquests ara són un deute que anem retornant des de fa uns mesos”. Després de l'estiu, però, va començar la remuneració, encara que han notat totes i cadascuna de les onades de la covid. En aquest moment, que l'alarma social ha descendit molt, es pot dir que l'activitat s'està normalitzant.

La cooperativa té una base social àmplia, d'unes 400 persones usuàries, encara que habitualment, amb una assistència regular, queda

en una cinquantena, que són les que veritablement tiren endavant amb el projecte. I la majoria són dones, en un 80%, que és una característica del ioga, tot i que, paradoxalment, va ser iniciat per homes.

Explicar què és una cooperativa és una tasca contínua de pedagogia entre totes les persones que participen d'aquesta comunitat, encara que també hi ha gent que se n'ha fet usuària precisament per això, persones que hi han arribat en la seva cerca d'un consum conscient i que donen a aquest fet un valor afegit.

Aviat organitzaran la seva primera gran assemblea general, i el consell rector espera transmetre amb tota la transparència la informació d'aquest primer any llarg de funcionament, a més de la idea de comunitat amb què viuen el projecte, per tal que tothom sigui conscient que les decisions es prenen pensant en el bé col·lectiu, no només individual. En Miguel ens destaca el bon ambient que s'hi respira i l'alt nivell de

conscienciació amb què s'està treballant, sobretot al començament, quan la situació financera era més complicada.

A part de les classes, també s'hi pot trobar una petita botiga, s'hi fan compres en comú de productes relacionats, i s'ofereix assessoria i serveis de facturació per a professionals del ioga.

El benestar del ioga

Els beneficis del ioga com a activitat física són més que evidents, fins i tot per a esportistes. La Sol Ginesin, també sòcia de la cooperativa, ens explica que "hi ha músculs al cos que només s'exerciten amb ioga". És per això que, a Occident, el ioga forma part del món de l'esport i el *wellness* (benestar), un món en el qual hi ha molta estructura jeràrquica, autoritarisme i explotació. "Volem difondre el missatge que hi ha altres maneres d'organitzar-se, més horitzontals, democràtiques i equitatives", comenta la Sol. I afegeix:

Yoga Alegre va obrir el març de 2021.

"A més, no calen grans inversions de capital per emprendre nous projectes que, alhora, són més resilient a les crisis".

En aquest terreny, ens remarquen la diferència respecte a altres disciplines, ja que la pràctica del ioga també repercuteix en la ment, en l'espiritualitat, perquè ajuda a rela-

“

El 80% de les usuàries i sòcies de la cooperativa són dones.”

“

“Tothom tenim una part mística i una part lògica, també a l’economia solidària.”

ANNA SVOBODOVA

xar-se i tenir una actitud oberta. De fet, el ioga no separa la ment del cos. La ment, l’esperit, són el cos mateix, no existeix la dualitat entre el cos i la ment.

Ioga i economia social i solidària

Quan demanem si hi ha relació entre l’espiritualitat del ioga i el cooperativisme, a Yoga Alegre ens expliquen que sí que n’hi ha, i molta. El ioga és una filosofia pràctica, que té per objectiu el control mental i l’autorealització espiritual. Ara bé, també té una dimensió social, que parteix d’alguns dels seus conceptes més importants: el karma-ioga (*karma* vol dir “acció”), la unió mística i la dissolució de l’ego a través de l’acció desinteressada.

El karma-ioga es troba en un dels textos més importants de l’Índia, el *Bhagavad Gita* (“Cant del benaventurat”), que forma part del *Mahabharata*. “A vegades sembla un llibre d’autoajuda”, diu en Miguel, però té un vessant molt constructiu, molt generós, que defineix que una de les maneres d’elevació espiritual és l’acció desinteressada, l’acció que es duu a terme sense esperar-ne fruits

personals. “Quan vaig llegir això –continua–, em vaig imaginar que era una espiritualitat per a activistes, per a la gent que fa activisme social i polític, en el qual no esperes rebre beneficis, sinó que és com un impuls de millorar la societat, com un amor per la humanitat”.

El karma-ioga dona molts recursos. I si ets una persona activista, et dona una certa pau mental, espiritual. “Aleshores –afegeix–, que un estudi de ioga sigui una cooperativa pertany al karma-ioga”. *Ioga* vol dir ‘unió’, la unió mística a través de la respiració, la meditació... És la dissolució del jo, i la unió amb l’univers. La part que correspon al karma (‘acció’) és la unió mística amb l’univers, la qual es pot fer a través de les accions socials, humanes”.

I això també dona una definició important del treball, “que aquí concilia molt amb el socialisme i el cooperativisme, en què és més important el treball que el capital”. El karma-ioga també ho proposa així: el treball com a via d’autorealització humana. “I nosaltres hi afegim, autorealització personal i col·lectiva a través d’una cooperativa. Interpre-

L’economia solidària i el Karma-ioga comparteixen molts vincles.

tem el karma, l’acció, com el treball. Cal tenir en compte que tothom tenim una part mística i una part lògica, també a l’economia solidària”, conclou en Miguel. El treball activista, l’ajuda mútua, la reciprocitat, la bondat són, doncs, vincles compartits entre l’economia solidària i el karma-ioga.

“

“El treball activista, l’ajuda mútua, la reciprocitat, la bondat són, doncs, vincles compartits entre l’economia solidària i el karma-ioga.”

Marina Garcés

«Un món comú no és un món únic ni un món propi»

Un personatge històric que voldries conèixer
Salvat Papasseit

Una lectura imprescindible
El primer home, d'Albert Camus

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir
Els retalls de premsa literària de la Carme Fenoll

No podries viure sense...
Carxofes quan és temporada

Encara tens pendent...
Aprendre música

El cooperativisme és...
Una forma de resistència

Marina Garcés (Barcelona, 1973) és filòsofa i escriptora. Després de 15 anys com a professora a la Universitat de Saragossa, ara ho és de la Universitat Oberta de Catalunya. Autora de diverses publicacions, acaba de reeditar *Un món comú*, un clàssic de la seva obra on esbossa les bases del seu pensament filosòfic. Publicat per primer cop fa deu anys, ara el reediten Bellaterra Edicions i, per primer cop en català, Tigre de Paper, amb un pròleg de la mateixa autora que dialoga des del present amb el mateix llibre.

Josep Comajuan
Dies d'Agost SCCL
@diesdagost

66

«Quina alternativa hi ha a la seguretat com a resposta? Aquí és on estem fallant.»

A què ens referim quan parlem d'“un món comú”?

Parlem sobretot d'una manera d'entendre'ns com a part d'un conjunt de relacions. Això vol dir que ser subjectes de les nostres vides, de les nostres accions, decisions, pensaments i voluntats, no és ser només un mateix, no és ser només un individu, sinó estar implicats, ser part d'aquestes relacions. Des d'aquesta idea de subjecte implicat en un món, un món comú ja no és un món únic, en el sentit d'un mateix món per a tots, ni tampoc un món propi. Un món comú no és el mateix món per a tots, ni un món comú és només aquell per als qui són com nosaltres. És un món que no és només nostre i necessitem sempre una elaboració del vincle.

Més enllà del nombre rodó, dels deu anys, ara és un bon moment per revisar i revisitar *Un món comú*?

A vegades l'atzar de les dates funciona, perquè som una cultura decimal, i sembla que les dècades ens orienten. Però aquests deu anys coincideixen amb el que no sé si és un final, però sí almenys un punt d'inflexió del que ha sigut l'experiència de la pandèmia, per una banda. I per una altra, amb tota aquesta cruïlla de situacions que sembla que ens situen en una experiència constant de l'irresoluble. I encadenem crisi econòmica, crisi sanitària, una nova guerra a Europa i una situació climàtica i energètica que dia a dia es fa més perceptible com a problema no de futur, sinó de present. Amb tot aquest present que ens instal·la en una experiència constant de la crisi i d'allò irresoluble, és interessant reprendre reflexions que sembla que vinguin d'un passat, perquè ara qualsevol cosa que vingui d'abans de la pandèmia sembla que vingui de molt lluny. Però en canvi el que ens ajuda a veure és que els proble-

mes ja eren els que són ara, que en tot cas s'han agreujat, intensificat, enfosquit. Hi ha preguntes, problemes i, per tant, desafiaments, que no són nous. Això és molt important. Perquè el que fan les crisis és trencar el temps. Fem servir expressions tipus “ara més que mai”... sembla que cap passat hagi estat com el nostre present, i això fa molt difícil d'imaginar el futur. I recompondre temporalitats més llargues. Veure que les qüestions que avui ens demanen respostes urgents també són part d'un temps històric en el qual podem intervenir, és important.

Dius en el pròleg d'aquesta edició: “El pensament crític deixa de ser crític quan la seva funció és fer de comentarista d'un partit en què no s'hi juga”. Fins a quin punt podem i ens hem d'implicar, doncs, en el partit?

Aquest present d'irresolubles acumulats sembla que ens deixa en aquesta posició d'espectadors de la crisi. Espectadors o víctimes, que a vegades una figura i una altra comparteixen més coses del que sembla. Aquesta doble impotència, la de l'espectador i la de la víctima, són efectes d'aquesta interrupció del compromís, de l'acció, de la intervenció, quan la veiem massa lluny, o massa desproporcionada respecte al que podem fer. Interrompre aquesta relació passa per generar maneres per desplaçar la sensació d'estar atrapats en la impotència, que allò que passa ho fa en una pantalla. Girar la mirada, pensar que el món no és només allò que passa davant nostre, sinó que passa al costat, al darrere i entre nosaltres, ja ens fa canviar la mirada. I ens permet començar a mirar quantes d'aquestes coses que semblen tan lluny de nosaltres, són realitats que estan molt a prop, no només com a perill, sinó també com a possibilitat per a una experiència transformadora.

El llibre es publica per primera vegada el 2012, amb el 15M, de 2011, encara molt recent. Deu anys després ja res és igual, o sí que es manté prou caliu per a revifar la flama que aleshores semblava ben viva?

El que ens apropa i el que ens allunya dels esdeveniments de fa deu anys és un canvi de tonalitat vital, existencial i també política i psicològica, fins i tot. Però no els problemes. Allò que es va expressar a les places en aquell moment és un magma d'assajos possibles d'una altra vida política, de forma no utòpica, sinó concreta. Aquest anhel de reapropiació de l'experiència col·lectiva no s'ha resolt políticament, les formes de traducció política d'aquelles experiències han resultat bastant fallides en totes direccions, i durament reprimides també. La pregunta és: com travessar els efectes d'aquesta repressió, com travessar els efectes de les crisis acumulades, quan les preguntes en el sentit teòric continuen sent les que necessitem tornar a fer nostres i tornar a pensar i assajar.

Quin paper hi juga la por, a la qual tant s'ha apel·lat durant la pandèmia, però que també ens remet als processos de repressió viscuts els últims anys?

La pandèmia ha vingut a reforçar una dialèctica de la por que ja venia promoguda des d'altres maneres, des de la repressió policial fins a la precarització de la vida, amb un seguit de polítiques de pèrdua de drets, i de garanties polítiques i econòmiques en el nostre dia a dia. Per tant, repressió, precarització, pandèmia i horitzó de col·lapse, que prenen formes diverses, van confirmant un escenari on la por és la passió dominant. La por pot ser molt abstracta, o molt concreta. Des d'una por imprecisa, com els fantasmes que veïem a la nit, a una por més concreta, com no poder pagar demà la factura de la llum. I quan connecta una por imprecisa amb un estat de por constant, amb pors molt concretes, que sabem anomenar, hi ha una connexió fatídica, perquè convertim el moment que vivim en un estat d'incertesa que no sabem definir. Aquest és l'estat anímic del nostre temps.

I com podem combatre aquesta por, com sortim d'aquest atzucac?

A la por s'hi pot respondre de dues maneres. Oferint, prometent, o fent veure que podem donar més seguretat, i això ho està fent molt bé la dreta i l'extrema dreta. No vol dir que la puguin donar, però la venen, com una manera de situar-se en una societat cada vegada més fragmentada, on cadascú pugna per preservar els seus privilegis relatius. No és casualitat que Marine Le Pen fes tota la campanya basant-se ja

no en criteris de raça i identitat, sinó en defensa del poder adquisitiu dels francesos, perquè és aquí on es concreta aquesta dialèctica entra la por, a no poder pagar la gasolina, i la política que pot donar més seguretat. Podríem parlar de fronteres, de policia, de polítiques antimigratòries, etc. Quina alternativa hi ha a la seguretat com a resposta? Aquí és on estem fallant. Ja va passar en el 2001, amb l'atemptat a les Torres Bessones, i es va posar en marxa tota aquesta etapa de guerra global contra el terrorisme, amb el tancament de fronteres, les conseqüències sobre les polítiques migratòries i de seguretat, etc. Ja vam reflexionar des dels moviments socials que no estàvem trobant alternativa a la dialèctica de la seguretat-inseguretat, i ara està passant. O no ha deixat de passar, amb la crisi econòmica, i ara amb la crisi sanitària s'ha intensificat. L'alternativa a la seguretat, en termes conceptuals, és la confiança. En quines formes d'acció política i col·lectiva, de vincle social, poden donar-nos més confiança que seguretat. Ara bé, la desproporció de forces és tan gran, que costa molt treballar a favor de la confiança.

Abans parlaves del món comú contraposat al món únic i al món propi. El pas del jo al nosaltres, posant èmfasi en l'organització col·lectiva, ja seria un gran pas. Però també hi ha qui pot reinterpretar aquest "nosaltres" com un tancament en la comunitat pròpia, i donar com a fruit un resultat igualment exclouent?

Això també és un canvi respecte de fa deu anys, o fins i tot abans, que l'individu com a protagonista de la vida social, era posat en el centre. Perquè hi havia unes expectatives de riquesa i d'autoreproducció de la vida des de l'individu, fins i tot amb una mercantilització de la vida individual, que

SARA BLÁZQUEZ

Marina Garcés és professora de la Universitat Oberta de Catalunya, on dirigeix el Màster de Filosofia per als reptes contemporanis.

els supermercats treien productes per als *singles*, pròpia de societats amb molts recursos. Amb les diferents crisis que hem anat travessant, l'individu s'ha fet més fràgil, de fet avui l'individu no té garantit poder pagar el lloguer sol encara que tingui una feina mínimament digna. Per tant, l'estatus de l'individu, com a unitat de mobilització i de legitimació a la societat, està en crisi, està fragilitzat, està precaritzat. Aleshores, què torna? El grup com a resposta a aquestes fragilitats. I el grup pot ser de molts tipus. La família orgànica com a lloc de suport mutu, però també de reconstrucció dels nostres vincles, afec-

tes, maneres d'estimar, maneres de viure, maneres de comprar un pis, etc. Però també el grup identitari, el grup protector, i alhora defensiu, d'aquesta vida. Per tant, tornen formes molt orgàniques o molt identitàries, d'admetre'ns com a part d'un nosaltres. I això de nou l'extrema dreta i la dreta no tan extrema ho entenen molt bé, i mobilitzen. Des d'altres àmbits costa molt de pensar i de nou caure en aquesta lògica defensiva dels nosaltres. Exposar-se a ser junts aquest món comú, allò que no som només nosaltres entre els nostres és més difícil en temps de proteccionisme col·lectiu, on estar amb altres és només per defensar allò propi.

Una altra citació del pròleg: "Les cures i el suport mutu no poden ser solament pràctiques de reparació. Si formen part de la vida, han de ser també expressió del desig. Ens estem oblidant de desitjar. Estem deixant d'imaginar". Cures, suport mutu, desig, imaginar... semblen conceptes propis d'un món més utòpic que real i, en canvi, aquí estan, per defensar-los i fer-nos-els nostres, no?

Absolutament. De fet, tant les cures com el suport mutu són pràctiques que històricament han estat la base de concepcions polítiques i revolucionàries de la transformació social. Basades precisament en no canviarem la política si no canviem la quotidianitat, si no transformem el dia a dia. Des de l'anarquisme al feminisme, des de molts dels corrents

“

«Un món comú no és el mateix món per a tots, ni un món comú és només aquell pels que són com nosaltres.»

que pensen la política com allò que fem quotidianament, com a condició per poder canviar el que fem en altres instàncies més institucionals, aquestes pràctiques són fonamentals. Sí que en aquest pròleg llanço l'alerta que queden reconduïdes a un espai d'autoreparació. Les cures com allà on reparem els danys que ens ocasiona aquesta societat repressora, precaritzadora, tòxica. No poden ser només això. Han de ser precisament allà on assagem les formes de vida possible, una vida més curosa, una vida més recíproca, no des de la guerra de tots contra tots, sinó des de la possibilitat d'una reciprocitat concreta. Això en aquests moments està bastant lluny de l'imaginari col·lectiu. I per això faig aquesta crida al desig i a la imaginació, no com a paraules bones, sinó realment perquè no podrem viure només defensant-nos del mal del món. El sofriment hi és, els perills hi són, i precisament en els límits que marquen totes aquestes relacions hi apareix sempre el desig de viure d'una altra manera. Si no, no faríem res, només sobreviuríem.

Des del cooperativisme s'està parlant també cada vegada més del concepte d'"economia per la vida". Posar la vida al centre i no el capital. Com emmarquem aquest desig en tot el que estem parlant, en aquest "món comú"?

Precisament és on porta el que dèiem. Si estem parlant d'alguna cosa més que sobreviure a temps difícils, incerts i perillosos, és que estem donant valor a una cosa. A què estem donant valor quan diem que no es tracta de veure només com ens en sortim, sinó de com volem viure? En aquesta pregunta és on s'obre tot l'espai d'una ètica concreta, d'una política compromesa i un desig d'una vida bona. Conceptes antics i moderns que sempre ens acompanyaran. Aleshores, la

“

«La pandèmia ha vingut a reforçar una dialèctica de la por que ja venia promoguda des d'altres maneres.»

cosa és allò que no està resolt, com viure-ho no només com un perill, sinó precisament com una condició perquè aquest desig d'una vida digna pugui prendre formes concretes en els nostres contextos de vida actuals, i per tant en els nostres imaginaris de futur.

A l'economia social i cooperativa també ens fem un fart d'anar repetint que cooperem i no competim. Fins a quin punt és possible, i s'està donant ja no només en l'economia i en el treball, sinó també de la vida, que la cooperació ja forma part d'aquell nosaltres que dèiem?

En una cultura tan dicotòmica, acostumat a oposar competència i cooperació, i després hi ha totes aquestes lectures de la biologia, de si som més darwinistes o més kropotkinians. Però la dualitat entre competència i col·laboració el capitalisme actual l'ha entès molt bé. Avui dia estem en un capitalisme que està competint col·laborativament. O en el camp de la pedagogia, han entrat molt fortament

a les escoles projectes de col·laboració entre els estudiants, que tenen molt poc d'emancipadors, que el que fan és col·laborar per competir millor. Per això hem d'anar una mica amb compte. Perquè prenem com a valors bons cooperar i col·laborar, però l'empresa ja ha fet que la col·laboració fos el seu motor principal, no només la competitivitat. És el que dèiem abans, que un de sol ja no té capacitat per subsistir en aquest món global. Cal una tensió política interna: què vol dir cooperar, què vol dir col·laborar, en relació amb què, i qui. Per aguantar millor una empresa o una economia, o per canviar aquesta empresa i aquesta economia? Aquí tenim un tema molt espinós d'entrar-hi, i molt ambivalent.

En un moment com l'actual, és més necessària que mai la filosofia? Ja estem en aquell "més que mai", eh...

Més que mai; com sempre, jo diria. La impotència que genera que tot allò a què ens enfrontem és irresoluble i que està massa lluny del que podem arribar a fer, que també vol dir a pensar-ho, necessita maneres de pensar que no ens facin caure en la temptació de solucions fàcils, que és el que dona avui el solucionisme, però també en termes polítics, el populisme o totes aquestes figures que ens diuen que tenen la solució fàcil, que descansem, que ja podrem sortir d'allò problemàtic. La filosofia a vegades sembla que es recrea en els problemes i no ofereix solucions. Però és que precisament elaborar bé els problemes és l'única manera de trobar bones solucions. En aquest sentit, no la filosofia per ella mateixa, sinó aquesta manera filosòfica d'abordar les qüestions problemàtiques del nostre temps, sí que en aquests moments no és només molt necessària, sinó també molt útil i efectiva.

“

«El que ens allunya dels esdeveniments de fa deu anys és un canvi de tonalitat vital.»

L'habitatge cooperatiu en cessió d'ús com a mecanisme per fer front a l'ús especulatiu del sòl

Glòria Rubio

Coordinadora de Projectes de La Dinamo Fundació
@ladinamo_

Les dades publicades al Pla Territorial Sectorial d'Habitatge¹, document en tramitació, continuen sent esfereïdores. A Catalunya, tan sols l'1,7% és habitatge social respecte del total del parc residencial. Ens trobem molt lluny d'altres països europeus com Holanda (30%), Àustria (24%), Dinamarca (21%) o França (16,5%). En concret a la ciutat de Barcelona, segons l'informe anual de 2019 de l'Observatori Metropolità de l'Habitatge² (OHB), només l'1,6% dels habitatges són de titularitat pública, això significa que **el 84,4% dels habitatges estan en mans privades**.

L'OHB va publicar el juliol de 2021 un informe on s'analitzava l'impacte de la COVID-19 en el sistema residencial de la metròpoli de Barcelona, exposant que [...] *a la ciutat de Barcelona els ingressos de la població han experimentat, després de vuit anys de creixement sostingut, una forta caiguda del 14,0% respecte a l'any anterior. Els preus mitjans, en canvi, segueixen augmentant en els habitatges d'obra nova (5,9%), romanen pràcticament iguals en el cas dels de segona mà (increment del 0,2%) i disminueixen de manera lleu en els immobles de lloguer (1,4%). Així doncs, durant el 2020 el descens de la renda familiar disponible bruta per habitant de la població ha estat 10 vegades més intensa que la baixada dels preus dels habitatges arrendats [...]*³.

La majoria de la població està veient l'accés a un dret fonamental com l'habitatge cada vegada més lluny de les seves possibilitats mentre els fons voltors passen per la catifa vermella controlant milers d'habitatges a Catalunya amb un valor residencial de milions d'euros, tal com podem veure a les dades publicades a l'abril de 2022 pel mitjà de comunicació de la *Directa*⁴.

La mobilització de sòl privat cap a la via cooperativa i el suport des de l'administració pública

El model de l'habitatge cooperatiu en cessió està confrontant les lògiques del lliure mercat entenen l'habitatge des del seu valor d'ús i creant un parc d'habitatge assequible i comunitari cada vegada més gran. Un model sense ànim de lucre i amb iniciativa social que té un elevat interès públic, tant per la seva aportació al creixement del parc assequible com per la potenciació que suposa del suport mutu per part de les veïnes, entre altres motius.

Si ens fixem en els projectes cooperatius que actualment s'estan desenvolupant en patrimoni privat, aquesta confrontació encara es fa més evident. La Dinamo Fundació⁵, conscients de la

Local del projecte d'habitatge cooperatiu de La Diversa a Hostafrancs.

Inici de la primera fase d'obres i rehabilitació de Ca Robusté a Valls.

situació que suposen les pràctiques de l'economia capitalista pel que fa a l'accés a l'habitatge, i amb l'objectiu de contribuir a fer front a l'ús especulatiu del sòl, ha impulsat diversos projectes en aquesta direcció, de manera que aquest tipus de projectes ubicats en sòl privat ja són una realitat arreu del territori de Catalunya.

L'estudi sobre l'assequibilitat econòmica de l'habitatge cooperatiu⁶ elaborat per diverses entitats del sector a l'octubre de 2021 identifica que, ara per ara, a Catalunya, de 29 projectes en cessió d'ús en promoció o convivència (que representen 548 habitatges), 9 són en sòl privat (148 habitatges). Només 2 estan situats a la ciutat de Barcelona. Ara bé, el 61% dels habitatges en cessió d'ús en sòl privat a Catalunya són qualificats com a HPO, a Barcelona el 100%. Aquesta qualificació es realitza com a aposta política dels projectes.

És a dir, **les cooperatives d'usuàries d'habitatge són les que més habitatge protegit**, provinent de mans privades, **estan aportant a Catalunya**.

Tot i existir algunes experiències ja esmentades, l'accés al sòl privat per part de les cooperatives suposa una dificultat essencial, tenint en compte els elevats preus que imposa el mercat privat. Per això, actualment encara són pocs els grups o cooperatives amb capacitat de fer-hi front, i en la majoria dels casos és necessari el suport o la col·laboració d'entitats promotores d'habitatge social com La Dinamo per facilitar-hi l'accés.

Explicuem alguns d'aquests exemples existents:

La Diversa, SCCL (Barcelona)

La Dinamo cedeix un edifici de 10 habitatges propietat de la fundació

Projecte impulsat per La Dinamo a través de la cessió d'un edifici de 10 habitatges i 3 locals ubicat a la ciutat de Barcelona, al barri de Sants. Es tracta d'un edifici propietat de la fundació, i totalment rehabilitat, que ha estat adjudicat a través d'una convocatòria oberta. El fet de tractar-se d'un edifici ja rehabilitat ha possibilitat l'establiment d'unes aportacions inicials molt assequibles (4.000 € per unitat de convivència) i unes quotes mensuals o periòdiques inferiors a la majoria de projectes cooperatius i molt per sota del preu de mercat, fet que permet que el projecte sigui més assequible i inclusiu.

La cooperativa La Diversa (projecte seleccionat en la convocatòria) promou un projecte d'habitatge cooperatiu popular que posa l'accent en la interculturalitat i la diversitat d'origens de les persones que el componen, de manera que es contribueix a la participació de les persones migrades en els projectes cooperatius d'habitatge en cessió d'ús i en general en el conjunt de l'economia social i solidària de Barcelona i Catalunya. El projecte es troba en convivència des de principis de 2019 i tots els habitatges estan qualificats com a HPO.

La Titaranya, SCCL (Valls)

La Turba, Coop57 i La Dinamo compren comunitàriament diverses finques del nucli antic de Valls per contribuir a re-vitalitzar-lo

El projecte, impulsat pel Casal Popular La Turba, pretén la revitalització de l'entorn a través de la construcció de 22 habitatges i la generació d'espais d'ús social i comunitari oberts al barri i al teixit associatiu, cultural i cooperatiu del municipi.

Integra diverses finques que van ser adquirides per part de 3 entitats –el Casal Popular La Turba, la cooperativa de serveis financers Coop57 i La Dinamo– i estan cedides en dret de superfície a la cooperativa La Titaranya. Aquesta fórmula de tinença comunitària i compartida entre les tres propietats ha de permetre el manteniment de la propietat col·lectiva i l'ús social dels espais i habitatges al llarg del temps.

La Titaranya, que neix el 2018, és un projecte cooperatiu situat al nucli antic de Valls, un dels més degradats socialment i físicament de tot Catalunya. La cooperativa incorpora persones i entitats socials com són la cooperativa de consum La Bajoca, la cooperativa de treball l'Economat, l'entitat Llumull Accions Audiovisuals i l'associació El Bou de Valls, entre d'altres. Actualment s'està impulsant la primera fase de la rehabilitació, que incorpora 7 habitatges qualificats com a HPO, un local polivalent per acollir activitats socials i culturals del barri i un local destinat a una cooperativa de treball.

La Morada, SCCL (Barcelona)

La Dinamo compra un solar i el cedeix a una cooperativa per facilitar la construcció de 12 habitatges de protecció oficial.

El projecte s'emplaça en un solar titularitat de La Dinamo que va ser adjudicat via convocatòria oberta. Es tracta d'un sòl parcialment protegit, però en la seva cessió La Morada assumeix el compromís de qualificar d'HPO els 12 habitatges que es construiran.

La Morada és un projecte cooperatiu impulsat per un grup de lesbianes, trans i dones, provinents de diverses trajectòries de militància feminista a la ciutat de Barcelona. El projecte fa una aposta per un model d'habitatge cooperatiu feminista que es materialitzi en un projecte de convivència, una altra manera d'organitzar i sostenir la vida i els afectes més enllà de la dicotomia personal/polític, individual/col·lectiu o públic/privat. El projecte s'ubica a la plaça de les Dones de Nou Barris, al barri de Roquetes de Barcelona, amb la voluntat d'arrelar-se a l'entorn, reconeixent la història de lluita del barri i amb interès a participar del teixit social i associatiu. Actualment el projecte està en procés de promoció. Es preveu que les obres puguin començar a mitjans de 2022.

Assemblea de les sòcies del projecte de La Morada a Nou Barris.

La Closca, SCCL (Lleida)

La Dinamo accedeix al dret de tanteig i retracte, i allibera 30 habitatges de les mans de grans tenidors.

La Closca és el primer projecte d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús a Lleida.

La compra de l'edifici es va dur a terme exercint el dret al tanteig i retracte, amb finançament de l'ICF, i la fundació ha cedit l'usdefruit de 24 habitatges a la cooperativa d'usuàries d'habitatge La Closca, per un període de 50 anys prorrogable 25 anys més. Els 6 habitatges restants s'han destinat a habitatges d'emergència i inclusió.

És el resultat d'una col·laboració públicoprivada entre diverses entitats: La Dinamo Fundació, Ponent Coopera, Ajuntament de Lleida, Fundació Habitat3, Agència de l'Habitatge de Catalunya i La Closca – cooperativa d'habitatge, per impulsar un projecte que contribueix a la lluita pel dret a l'habitatge i incentiva l'habitatge assequible i inclusiu. La Dinamo ha recuperat un edifici del mercat privat per donar-li ús social. Tots els habitatges han estat qualificats com a HPO, i les usuàries tenen unes rendes inferiors a 3,5 IRSC. El projecte està en fase de convivència des de principis de 2021. La col·laboració públicocooperativa ha permès unes aportacions inicials molt reduïdes.

La col·laboració públicocomunitària

Tenint en compte la capacitat limitada de les promotores del sector d'habitatge cooperatiu per impulsar aquest tipus de projectes, pensem que és més urgent que mai que l'interès públic del model i la recuperació de sòl privat per transformar-lo en habitatge assequible estigui situat a l'agenda de les administracions públiques.

La limitació del sòl públic és una realitat, i només si plantejem mecanismes de col·laboració públicocomunitàries contribuïrem a posar per davant les necessitats de la població.

És necessari anar desplaçant patrimoni de les lògiques del lliure mercat cap al model d'habitatge assequible i inclusiu, i ga-

Edifici on habiten els membres de la cooperativa de La Closca a Lleida.

rantir-ne la gestió d'acord amb el valor d'ús davant del seu valor de canvi. Des d'aquesta perspectiva, establir aliances públicocooperatives que contribueixin a convertir patrimoni privat en habitatge cooperatiu ha de ser una de les prioritats en l'estratègia de les polítiques públiques d'habitatge.

Guanyem terreny a l'especulació

En el marc del context actual i davant la dificultat de l'impuls de nous projectes cooperatius ubicats en sòl privat, la Sectorial d'Habitatge Cooperatiu de la XES i Coòpolis impulsen la campanya: "Guanyem terreny a l'especulació"⁷, amb l'objectiu de reivindicar més polítiques públiques que posin per davant les necessitats de les persones i garanteixin el dret d'un habitatge digne. La campanya identifica una sèrie de demandes dirigides a les administracions.

Esmentem alguns dels mecanismes de col·laboració públicocomunitària que s'han exposat en el marc de la campanya, perquè desenvolupi l'administració pública:

1. Suport a la compra i l'adquisició de patrimoni
2. Suport a la promoció d'habitatge assequible en sòl privat
3. Facilitar i potenciar el dret de temp-teig i retracte
4. Foment de la conversió d'habitatge de lloguer privat en habitatge cooperatiu
5. Desenvolupar mecanismes d'adquisició compartida entre administracions, societat i usuàries d'habitatge

Es proposa sumar esforços entre les esferes pública, cooperativa i comunitària per anar més enllà del que podria cada part per separat. Calen noves eines per avançar cap a un impuls més gran del model i desenvolupar polítiques d'habitatge que contribueixin a convertir patrimoni privat en sòl públic cooperatiu comunitari, així com millorar l'assequibilitat dels projectes ubicats en aquest tipus de sòl.

Notes

1. Pla Territorial d'Habitatge de Catalunya de la Generalitat de Catalunya Departament de Drets Socials (octubre 2011)
2. https://www.ohb.cat/wp-content/uploads/2020/07/2.1.Informeannual_2019.pdf
3. https://www.ohb.cat/wp-content/uploads/2021/09/Informeannual_2020.pdf
4. <https://directa.cat/blackstone-el-fons-voltor-que-acapara-mes-habitatges/>
5. <https://ladinamofundacio.org/nosaltres/>
6. Informe d'Assequibilitat Econòmica de l'Habitatge Cooperatiu en Cessió d'ús: Diagnosi, Reptes i Propostes (Octubre 2021)
7. <https://xes.cat/guanyem-terreny-especulacio#reclamem-habitatge>

Som representativitat

→ **Participació**

Visibilitat

→ **Enfortiment i creació**

Sectors

→ **Territori**

Economies feministes

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 · Fax: 93 302 18 85

cooperativestreball.coop

CCCCCT

Participa de la
transformació social!

T'ho expliquem a

nexe.coop

LA QUALITAT DEMOCRÀTICA A L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA D'ESCALA

Raimon Carreras

Guanyador del Premi Especial
Premis economia social 2021

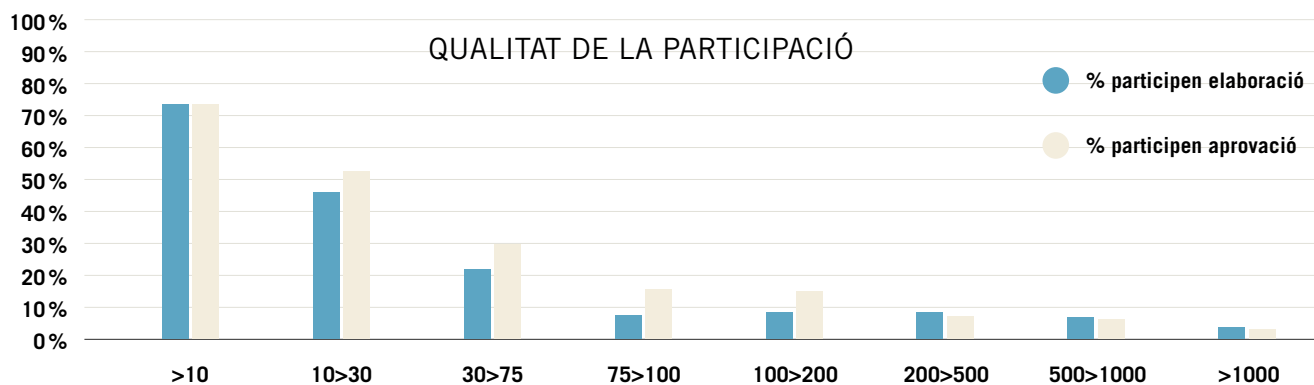
Formar part d'una cooperativa, sigui com a sòcia o soci de treball, consum, serveis o qualsevol altra tipologia que pugui existir, ens dona una sèrie de drets a la vegada que assumim responsabilitats i obligacions. Un dels drets més clars i dels que més se'n fa gala és el dret a participar de la presa de decisions de l'organització. Però ser sòcia d'una cooperativa i que aquesta permeti la participació de les seves sòcies no necessàriament implica que la pràctica sigui sempre realment democràtica. Amb aquest treball hem volgut analitzar la qualitat democràtica en el si de les cooperatives i si aquesta disminueix a mesura que la dimensió de les organitzacions augmenta.

Per fer l'anàlisi hem comptat amb dades extretes dels informes del balanç social. Si ens fixem en diferents indicadors, veiem clarament com **la participació o la governança baixen molt a mesura que la dimensió de l'organització augmenta**. Per exemple: si en cooperatives de menys de 10 treballadores la participació se situa al voltant del 70%, veiem que a les cooperatives de 10 a 30 treballadores baixa al voltant del 40%; les formades per entre 30 i 75 treballadores compten amb la participació d'un 25%

i a les organitzacions de més de 75 treballadores el nombre de persones que participen en l'elaboració i aprovació del pla de treball no supera el 15% de mitjana. Aquest és només un dels indicadors dels diferents que hem estudiat. I podem concloure que com més grans són les cooperatives i organitzacions de l'economia social i solidària els nivells de participació i qualitat democràtica disminueixen. Cal, doncs, aprofundir en la qualitat democràtica per abordar el repte d'escalar les organitzacions de l'economia social i solidària.

QUIN ÉS L'HORIZÓ?

Tot i que els resultats puguin ser millorables, els nivells de participació, governança i transparència són superiors al món cooperativista que a l'empresa capitalista tradicional. La democràcia i la participació són valors que defineixen l'economia social i solidària i que marquen una important diferència en relació amb el món de l'empresa capitalista. Ara bé, més enllà d'aquest fet, apostar per l'aprofundiment democràtic implica, en primer lloc, incrementar la capacitat transformadora de les pràctiques de

Elaboració pròpia. Font: Informes del Balanç Social de la XES.

l'economia social i solidària. Poder comptar amb organitzacions més grans amb pràctiques de l'economia solidària implica més persones compromeses i sensibilitzades amb un canvi de model econòmic i més capacitat d'incidència.

En segon lloc, contribuir a un canvi de mentalitat i de paradigma necessaris per donar resposta al context actual de crisi econòmica, social i ambiental de totes les persones que participen i interactuen amb organitzacions i empreses de l'economia solidària. I finalment combatre l'assimilació del capital i marcar diferències amb l'empresa capitalista. La propietat col·lectiva de l'empresa i la presa de decisions estratègiques són límits que difícilment incorporaran el capitalisme i en els quals cal aprofundir per desenvolupar un nou model econòmic i social.

LÍMITS I TENSIONS EXISTENTS

A partir de les cooperatives entrevistades¹ podem veure que incrementar la democràcia interna no és una empresa senzilla, ja que hi ha una sèrie d'elements que ho dificulten. Un dels límits que destaquen d'entrada les cooperatives té a veure amb la necessitat de tenir el debat de **si volem créixer i de quina manera ho volem fer**, perquè un creixement no planificat o excessivament sobtat pot tirar per terra tota l'estructura participativa i democràtica de la cooperativa, i que espais o mecanismes vàlids fins al moment ho deixin de ser.

Un altre límit –que gairebé podem considerar com a condició necessària– és el **grau de cohesió interna i la coneixença** entre les persones que conformen el projecte. Quan ens trobem amb projectes cohesionats, la participació i l'aprofundiment democràtic es pot afrontar. En els casos en què no es dona aquesta condició, ha calgut un treball previ per tal de construir vincles entre les persones, de reforçar i treballar la identitat corporativa i construir una visió i valors compartits.

I en tercer lloc, destaquem la dificultat **de dedicar-hi recursos**. Parlar de com prenem les decisions, de com ens relacionem entre els integrants del projecte, de com ens comuniquem, etc. són elements que sovint costen de prioritzar. Es trobarien en el que anomenem l'esfera reproductiva de l'organització, ja que té relació amb el sosteniment de l'esfera més productiva, que acostuma a predominar el dia a dia o a ser prioritzada per tarannàs, calendaris i ritmes vertiginosos de treball. Només amb consciència i voluntat de democràcia no n'hi ha prou.

REPTES QUE HEM D'AFRONTAR

La **descentralització del poder** apareix com una de les principals respostes per afrontar l'escalabilitat del cooperativisme i així defugir d'estructures piramidals o d'excessiva concentració de poder en alguns òrgans o persones de la cooperativa. Però hi ha moltes maneres de descentralitzar una organització. Descentralitzar la presa de decisions suposa tot un repte, ja que requereix molta organització, de saber gestionar l'autonomia dels diferents grups en paral·lel i de tenir un comú denominador clar i compartit, sense oblidar que implica una revisió profunda dels estils de lideratge i implica que qui ostenta el poder se n'ha de saber spendre en benefici del projecte col·lectiu.

Una altra assignatura pendent que detectem és la necessitat de desenvolupar **programes formatius que acompanyin el model d'organització democràtica**. D'una banda, ens trobem que la majoria d'organitzacions entrevistades reconeixen que, si bé fan formacions internes, aquestes no estan estructurades i sovint es prioritzen formacions que tenen més a veure amb les tasques productives de les treballadores. Un aprofundiment en el model democràtic implica necessàriament disposar d'espais permanents de reflexió individual i col·lectiva al voltant de temes com la igualtat de gènere, el lideratge, la delegació de responsabilitats, el treball en equip i la cooperació entre d'altres. Cal, doncs, generar-los i assegurar-los.

Un tercer repte que creiem que cal afrontar és poder parar atenció a la **gestió de la diversitat** interna. Poder facilitar la participació de totes les integrants de la cooperativa implica posar les persones al centre i conèixer les diferents necessitats que hi conviuen. I en una organització gran es corre el risc d'invisibilitzar certs col·lectius i no poder atendre tothom com es mereix. En aquest sentit, tenim el repte de dotar-nos d'eines que garanteixin aquesta igualtat real a l'hora de formar part del projecte –amb protocols, mesures de conciliació, suport en moments vitals– i a la vegada desenvolupar mecanismes específics per a diferents col·lectius.

CANVI DE PARADIGMA

Al llarg de l'estudi hi ha una qüestió de fons que va apareixent quan parlem d'incrementar la democràcia en el si de cooperatives grans; això és que implica un **canvi de mentalitat** que suposa repensar i reflexionar en relació amb l'organització interna.

LA DIRECTA

Assemblea de La Directa, SCCL, a La Comunal.

I aquest no és un tema menor. De fet, en el món capitalista en què vivim, la idea del treball està molt impregnada per unes dinàmiques determinades i modificar la pròpia concepció del treball suposa un repte majúscul. Replantegar com ens relacionem, els estils de lideratge, els espais de participació i fluxos d'informació i comunicació suposen una necessària reflexió individual i col·lectiva i autèntics canvis culturals en tots els àmbits. Per afrontar processos d'aquestes característiques cal estar preparats perquè siguin llargs en el temps, progressius, no lineals i amb diferents graus d'assoliment.

Per fer front al repte que plantegem hi ha moltes dificultats, però cal també reconèixer l'existència de pràctiques de diferents col·lectius i sectors dels quals podem aprendre i amb els qui necessàriament caldria establir un diàleg permanent per compartir models i aprenentatges. Des de projectes que treballen molt bé la participació infantil en entorns educatius, o l'associacionisme juvenil amb llarga tradició a casa nostra, o col·lectius i organitzacions feministes, per no parlar de projectes veïnals i comunitaris que estan portant a la pràctica metodologies innovadores i nous models organitzatius on les persones se situen al centre i el projecte incorpora la democràcia i la participació de les integrants com a pilar central. Obrir espais d'intercanvi d'experiències i models organitzatius amb aquests col·lectius pot ser molt

enriquidor. Les cooperatives no són les úniques que aposten per una societat democràtica i en aquest sentit és important sumar esforços amb diferents agents i moviments socials que treballen per una societat més democràtica en totes les dimensions de la vida individual i col·lectiva.

UNA ESCOLA DE PARTICIPACIÓ

Si hem d'escalar el cooperativisme i les diferents iniciatives d'economia social i solidària, ho hem de fer necessàriament democratitzant aquestes estructures, ja que en cas de no fer-ho es corre el risc de perdre un element identitari important i, sobretot, el poder transformador de totes les persones que formen part i interactuen en els projectes. L'economia social i solidària aposta per un model de propietat col·lectiva de les iniciatives i de corresponsabilitat de totes les integrants, així doncs com més gran es facin els projectes més caldrà aprofundir i desenvolupar el model democràtic i dotar-nos d'eines i indicadors que ens permetin aprofundir-hi. L'economia social i solidària ha de ser una escola de participació i promoure la formació i pràctica de ciutadania activa, participativa i amb una consciència democràtica que pugui traslladar a totes les esferes de la vida col·lectiva i, així, contribuir a una maduresa democràtica a la societat que ens fa molta falta.

Nota

1. Els límits i reptes els hem definit a partir d'haver entrevistat cinc cooperatives: Suara, Coop57, la Directa, Actua i Incoop. En el present article n'hem destacat només alguns que ens han semblat més significatius.

ALTERNATIVES SOCIALS I SOLIDÀRIES AL SUD D'EUROPA I L'AMÈRICA LLATINA

Jordi Estivill
Sociòleg

Els passats 21 i 22 d'abril va tenir lloc a la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona) un seminari internacional sobre les alternatives socials i solidàries al sud d'Europa i l'Amèrica Llatina del segle XIX al XXI. De fet, les comunicacions i els debats han girat al voltant dels itineraris de l'economia social i solidària. La història de l'associacionisme, el cooperativisme, el mutualisme i els comuns ha estat l'objecte d'aquest encontre, que se situa en línia de continuïtat amb el que va tenir lloc a Barcelona l'any 2019 i que va publicar-se en català i portuguès sota el nom d'"Economia solidària i història social".

Convocat i ben organitzat pel grup d'historiadors que s'agrupen al voltant del laboratori ISOCAC, el seminari havia sabut

despertar les expectatives d'un bon nombre d'experts i historiadors de Catalunya, Estat espanyol, França, Itàlia, Portugal, Xile i Argentina. Prova d'aquest interès i bona organització era que tothom disposava del conjunt de comunicacions i un resum distribuïts abans de la celebració. Això va facilitar les presentacions i la discussió. Cada ponent tenia mitja hora per exposar les seves idees i hi seguia una altra mitja hora per al debat. Tots els participants van saber crear un bon ambient, que també va venir facilitat per la convivència i els àpats col·lectius.

Després de la benvinguda donada per Ramon Arnabat, per la lamentada absència de Montserrat Duch, deguda a una malaltia, va trencar el gel la ponència de Jordi Estivill que va fer una anà-

El Seminari va incloure dues ponències específiques sobre aprenentatge cooperatiu i pràctiques de cooperació.

El Seminari "Alternatives socials i solidàries al sud d'Europa i a l'Amèrica Llatina (segles XIX-XXI)" es va celebrar a la URV (Tarragona).

lisi comparativa transnacional de la història de l'economia social i solidària a l'Europa llatina. Es va fonamentar en l'ús semblant de les concepcions originàries de l'economia social, en l'evolució de la importància de les tres famílies i del pes de la llei, per les compartides influències ideològiques i polítiques i la polivalència funcional de les organitzacions i per les circulacions, circuits i circumval·lacions que des del segle XIX alimenten les relacions entre els quatre països.

Jean Louis Laville, el ben conegut expert francès, va oferir una relectura de l'evolució de l'associacionisme i de l'economia solidària, i va verificar com les primeres iniciatives s'entronquen amb les darreres manifestacions. Aquesta continuïtat a vegades ha estat submergida per altres relats que l'emascaren i desvirtuen.

Després d'aquest bloc, Ramon Arnabat, del grup ISOCAC, va explicar el seu treball, fet amb Montserrat Duch, sobre les característiques específiques de l'evolució de l'associacionisme, el mutualisme i el cooperativisme a Catalunya, amb el suport del seu banc de dades de més de 24.000 fitxes d'associacions del nostre país. Santiago Castillo, president de l'Associació Espanyola de la Història Social i professor de la Complutense de Madrid, va presentar un estat de la qüestió a partir dels encontres celebrats des dels anys noranta del segle passat, especialment enfocat en el mutualisme i començant amb un llibre titulat molt encertadament *Solidaridad desde abajo*.

El vessant pedagògic de la història va ser tractat per Sylvain Connac, de la Universitat Paul Valéry de Montpeller; i per un treball comparatiu realitzat per Carole Gómez-Gauthiè, d'aquesta mateixa universitat, i Josep Maria Pons i Albert Irigoyen de la Rovira i Virgili. Fa temps que col·laboren no solament en el tractament de les dimensions teòriques, sinó també en les aplicacions pràctiques de l'aprenentatge cooperatiu.

L'endemà va començar amb la comunicació de la professora d'història de la Universitat Nova de Lisboa, Joana Dias Pereira, que va sintetitzar unes quantes de les seves publicacions, analitzant el pas a les formes modernes de les mutualitats i cooperatives portugueses de 1834 a 1934. Un altre portuguès, Pedro Hespanha, professor de la Universitat de Coïmbra, va atraure

l'atenció sobre la història i l'actualitat dels comuns exemplificada al voltant dels terrenys badius, encara prou importants en aquest país.

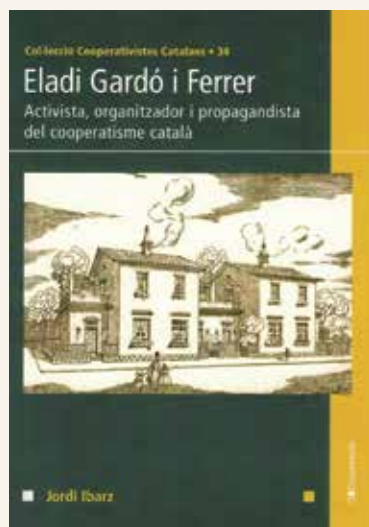
Travessant l'Atlàntic, el seminari va escoltar al professor Fernando Venegas, de la Universitat de Concepción de Xile, que, presencialment, va fer una revisió crítica dels estudis històrics del mutualisme per preguntar-se fins a quin punt no poden servir de model per a les actuals elaboracions de la protecció social del seu país. Mirta Zaida Lobato, de la Universitat de Buenos Aires, va donar a conèixer les diferents fases i plantejaments de la cooperació al control obrer actual en el qual hi ha unes 4.600 cooperatives i unes 437 fàbriques recuperades pels treballadors. Finalment, Patricia Battilani, de la Universitat de Bolonya, va presentar l'evolució de l'important moviment cooperatiu italià, que oscil·la majoritàriament vers la intervenció en el mercat capitalista, al mateix temps que apareixen noves fórmules cooperatives com són les socials i les comunitàries. Hespanha, Lobato i Battilani van intervenir des dels seus països, circumstància que no fou obstacle per a un animat debat que igualment va caracteritzar el conjunt de les intervencions.

No és possible resumir aquest estimulant debat que va fer aparèixer diferències i similituds en la història de l'economia social i solidària del món llatí. Un sòcol d'idees i pràctiques comunes, un territori compartit d'encontres i relacions i una certa identitat diferencial respecte a l'hegemònic món anglosaxó propicien la utilitat d'aquests tipus de seminaris. Utilitat que augmenta per l'enriquiment que suposa el treball comparatiu transnacional i per la constatació de les llacunes històriques i temàtiques que existeixen. Queda molt de camp per córrer.

Tots els participants van manifestar l'interès de continuar el procés encetat amb l'encontre de Barcelona de l'any 2019 i reafirmat pel d'aquest mes d'abril de Tarragona. No és probable que la xarxa creada es trenqui. De projectes no en falten i es preveu publicar un llibre en anglès i català i s'ha presentat una proposta de recerca sobre la lluita democràtica i molt especialment de les dones en les iniciatives ibèriques de l'economia social i solidària en les darreres etapes del franquisme i del salazarisme.

Moltes lliçons d'història social i col·lectiva

Llorenç Ferrer Alòs
 Historiador
 Universitat de Barcelona

La col·lecció sobre cooperativistes catalans centra l'atenció en la trajectòria d'Eladi Gardó i Ferrer. La seva biografia ens dona moltes lliçons d'història social i col·lectiva. Era fill d'un immigrant valencià que va venir a Barcelona a fer pintes i raspalls de tota mena. Una família modesta, però amb negoci propi, que produïa i venia. Una gent que vivien l'impacte del progrés –canvis tècnics i urbans de tota mena– i la duresa de les noves relacions socials. A aquest impacte s'hi podien donar respostes diverses.

Molts obrers i petits productors optaren per la formació i el coneixement. Anar a escoles nocturnes –Eladi Gadó acabarà essent advocat–. Moltes persones d'aquest moment s'impliquen en la creació d'entitats i societats per millorar les condicions socials i materials de la seva gent. Eladi Gadó funda una societat coral, participa en grups lliurepensadors que defineixen una nova manera d'entendre la vida, col·labora amb entitats polítiques, però sobretot entre en el món cooperativista. El cooperativisme hauria de ser l'eina de transformació social.

El 1899 comença a tenir-hi contacte i treballarà en la creació de la Cambra

Regional de Cooperatives Catalanes. Aquesta etapa va durar fins al 1903. Després de deu anys, Eladi Gadó va retornar i, de mica en mica, va esdevenir el centre del cooperativisme federat. En aquest entorn va madurar intel·lectualment i el seu pensament defensava que el cooperativisme era la via de l'alliberament dels obrers, l'opció del cooperativisme col·lectivista enfront del cooperativisme individualista, la necessitat de créixer a través de les compres en comú, l'opció per no obrir les cooperatives als no socis... I va concretar les seves accions com la creació d'una escola cooperativista per difondre aquest esperit, la creació d'una central de compres en comú, l'impuls a la construcció cooperativa de cases barates, la proposició constant de canvis legislatius a escala municipal o estatal per definir el marc d'actuació de les mateixes cooperatives. El gener de 1919 arribà al màxim nivell del cooperativisme català: fou escollit president de la Federació de Cooperatives Catalanes.

El món associatiu és complex i la barreja de diferències reals, generacionals i enveges personals acaben condicionant la història real. Això va passar el 1922 quan Eladi Gadó va dimitir

del càrrec. L'aparició d'una nova generació de cooperativistes que volien fer terra cremada del passat i l'avenç de posicions més pràctiques i menys ideològiques en el mateix moviment el va acabar deixant fora. A partir d'aleshores, i durant la dictadura de Primo de Rivera, publicarà desenes d'articles sobre el seu pensament cooperativista a diferents diaris. Començarà un procés d'oblit de la seva aportació.

Entrarà en un període de conspiracions polítiques (serà empresonat per

la dictadura de Primo de Rivera), participarà en el partit de Lerroux durant la República fins que s'acostarà a ERC. Serà perseguit pels anarquistes i després pels feixistes (expulsat del Col·legi d'Advocats, de la feina i sobretot sentenciat per maçó). No fou fins al 1951 que se li va començar a reconèixer tot l'esforç que havia fet pel cooperativisme a Catalunya.

Una biografia que val la pena llegir, ben tramada per Jordi Ibarz: per la mobilitat social de les persones, pel

compromís en la vida associativa com a manera de transformació social, per les aportacions al cooperativisme, per les misèries dins de les mateixes associacions que liquiden els membres més actius, per la volatilitat de les posicions polítiques, per aquelles persones que van patir la repressió d'una banda i l'altra i per un final de la vida gris després de tanta dedicació a la vida col·lectiva. Serveix per aprendre i per entendre.

IBARZ, Jordi

Eladi Gardó i Ferrer. Activista, organitzador i propagandista del cooperativisme català.

Fundació Roca i Galès - Cossetània, 2021

ISBN 978-84-1356-084-7

112 Pàgines

17 x 24 cm

Aquest llibre el trobareu al
Centre de Documentació
Cooperativa

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Revista Cooperació catalana,

especialitzada en cooperativisme
i economia social i solidària,
des de 1980.

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

rocagales.cat

Premis economia social

**MÉS DE 9.000€
EN PREMIS**

**ELS MILLORS
TREBALLS DE FI DE
GRAU, FI DE MÀSTER
I FI DE POSTGRAU**

**POTS GUANYAR
FINS A 1.100€
(MÉS 300 € EN
PRODUCTES I SERVEIS
DEL MERCAT SOCIAL)**

Bases
economiasocial.coop/premis

Fent el teu treball sobre una temàtica vinculada a:
TERCER SECTOR, ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVES

Últim dia per presentar els treballs: 16 de setembre de 2022
premis@rocagales.cat | economiasocial.coop